

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хангайн Нурууны байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: АРА-2024/07-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.open.audit.mn
Архангай аймаг
2024 он

Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа
Утас: 7033-3141
Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn
Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар
Утас: 7033-2860
Цахим хаяг: Nerguibaatard@audit.gov.mn
Аудитор Н.Энхчимэг
Утас: 7033-3019
Цахим хаяг: EnkhchimegN@audit.gov.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2024.02.21 № 32
танай _____-ны № _____-т

ХАНГАЙН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН
ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН
ЗАХИРГААНЫ ДАРГА Г.ГАНБОЛД ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Хангайн нурууны байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Архангай аймгийн Хангайн нурууны байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Хангайн нурууны байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа нь байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх зардлаас сэргээн нутагшуулсан янгир ямааны судалгааны ажлын "Агнуур судлалын нийгэмлэг" ТББ-аар 19,990.0 мянган төгрөгөөр гүйцэтгүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

"Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газрын 2023 оны 241 дүгээр тогтоолын дагуу тус байгууллагын албан хаагчдын үндсэн цалинг 2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс шинэчлэн баталсан байна. Үүнтэй холбоотойгоор цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардал өмнөх оноос 67.6 хувиар өссөн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 5 үндсэн зорилтын хүрээнд 25 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газраас 81.8 хувиар үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	56,733,095.68	70,832,297.41
34	УРЬДЧИЛГАА	1,500,000.00	1,500,000.00
34600	Урьдчилж гарсан зардал	1,500,000.00	1,500,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	55,233,095.68	69,332,297.41
35400	Хангамжийн материал	55,233,095.68	69,332,297.41
35410	Бичиг хэргийн материал	1,353,887.04	1,442,075.00
35420	Аж ахуйн материал	13,100,808.64	14,866,822.41
35440	Түлш, шатах тослох материал	0.00	880,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	40,778,400.00	52,143,400.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,153,964,086.04	2,186,330,624.61
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	2,153,964,086.04	2,186,330,624.61
39200	Биет хөрөнгө	2,147,354,886.04	2,097,060,924.61
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,168,445,913.00	1,229,516,070.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-142,044,238.76	-181,307,486.36
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	614,221,398.50	589,983,612.35
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-125,950,172.43	-149,448,040.17
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	242,296,085.70	243,206,301.87
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-40,174,914.70	-64,520,209.14
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	137,302,044.96	147,102,678.66
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-45,997,306.13	-56,924,213.93
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	420,909,208.12	457,647,679.99
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-81,653,132.22	-118,195,468.66
39300	Биет бус хөрөнгө	6,609,200.00	89,269,700.00
39301	Програм хангамж	495,000.00	91,845,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-495,000.00	-9,184,500.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	6,609,200.00	6,609,200.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	2,210,697,181.72	2,257,162,922.02
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	2,210,697,181.72	2,257,162,922.02
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	2,210,697,181.72	2,257,162,922.02
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	134,172,451.17	134,172,451.17
511001	Улсын төсвийн оруулсан хөрөнгө	134,172,451.17	134,172,451.17
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,901,475,426.83	1,947,941,167.13
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,315,164,901.29	1,901,475,426.83
51220	Тайлант үеийн үр дүн	586,310,525.54	46,465,740.30
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	175,049,303.72	175,049,303.72
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	2,210,697,181.72	2,257,162,922.02

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,108,400,717.84	1,064,781,892.02
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	744,807,817.84	355,040,692.02
120	Нийтлэг татварын бус орлого	744,807,817.84	355,040,692.02
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	8,740,000.00	21,018,005.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,740,000.00	21,018,005.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	734,590,015.43	265,338,187.02
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	1,477,802.41	68,684,500.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	363,592,900.00	709,741,200.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	341,537,900.00	655,756,700.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	341,537,900.00	655,756,700.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	22,055,000.00	53,984,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	22,055,000.00	53,984,500.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	522,090,192.30	1,018,316,151.12

Хангайн Нурууны байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	522,090,192.30	1,018,316,151.12
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	508,793,456.58	967,552,051.23
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	239,613,468.40	468,753,837.99
210101	Үндсэн цалин	185,815,300.00	257,664,500.00
210102	Нэмэгдэл	36,099,968.40	153,825,382.24
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	10,609,500.00	25,993,278.29
210104	Урамшуулал	7,088,700.00	31,270,677.46
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	29,183,016.03	58,282,115.33
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,103,900.00	39,899,328.98
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,454,709.11	4,694,038.36
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,941,700.00	3,755,230.60
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	416,611.38	907,470.29
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,266,095.54	9,026,047.10
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	25,730,242.17	25,770,997.87
210301	Гэрэл, цахилгаан	978,588.17	1,286,037.87
210302	Түлш, халаалт	23,311,400.00	23,311,415.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,440,254.00	1,173,545.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	20,129,918.71	16,996,781.19
210401	Бичиг хэрэг	1,468,428.32	2,048,737.04
210402	Тээвэр, шатахуун	9,774,982.60	9,910,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,086,264.00	980,007.92
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	70,000.00	140,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	262,900.00	156,450.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	7,467,343.79	3,761,586.23
2105	Нормативт зардал	0.00	120,700.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	0.00	120,700.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,181,760.00	93,912,550.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	12,000.00	66,600.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	0.00	66,101,000.00
210604	Урсгал засвар	6,169,760.00	27,744,950.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,136,000.00	3,536,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,136,000.00	3,536,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	33,887,361.40	66,992,021.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	31,382,840.72	65,063,975.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	100,400.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	876,158.00	935,550.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	53,998.68	383,536.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	109,364.00	268,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,364,600.00	286,000.00
210807	Газрын төлбөр	0.00	54,960.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	152,931,689.87	233,186,647.85
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	15,000.00	215,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	152,916,689.87	232,971,647.85
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	13,296,735.72	50,764,099.89
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	7,150,000.00	20,400,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	7,150,000.00	20,400,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,146,735.72	30,364,099.89
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,128,835.72	30,364,099.89
213304	Хөрөнгийн	0.00	0.00
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	17,900.00	0.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	586,310,525.54	46,465,740.90
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	586,310,525.54	46,465,740.30

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	372,332,900.00	730,759,205.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	8,740,000.00	21,018,005.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	8,740,000.00	21,018,005.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	8,740,000.00	21,018,005.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,740,000.00	21,018,005.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	363,592,900.00	709,741,200.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	341,537,900.00	655,756,700.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	341,537,900.00	655,756,700.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	22,055,000.00	53,984,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	22,055,000.00	53,984,500.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	372,332,900.00	730,759,205.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	372,332,900.00	730,759,205.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	359,036,164.28	679,995,105.11
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	239,613,468.40	468,753,837.99
210101	Үндсэн цалин	185,815,300.00	257,664,500.00
210102	Нэмэгдэл	36,099,968.40	153,825,382.24
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	10,609,500.00	25,993,278.29
210104	Урамшуулал	7,088,700.00	31,270,677.46
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	29,183,016.03	58,282,115.33
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,103,900.00	39,899,328.98
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,454,709.11	4,694,038.36
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,941,700.00	3,755,230.60
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	416,611.38	907,470.29
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,266,095.54	9,026,047.10
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	25,730,242.17	25,770,997.87
210301	Гэрэл, цахилгаан	978,588.17	1,286,037.87
210302	Түлш, халаалт	23,311,400.00	23,311,415.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,440,254.00	1,173,545.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	12,033,964.00	14,186,007.92
210401	Бичиг хэрэг	1,280,200.00	1,992,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,244,200.00	10,790,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,086,264.00	980,007.92
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	70,000.00	140,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	353,300.00	283,500.00
2105	Нормативт зардал	290,000.00	120,700.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	290,000.00	120,700.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,301,760.00	29,301,100.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	132,000.00	66,600.00
210604	Урсгал засвар	6,169,760.00	29,234,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,136,000.00	3,536,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,136,000.00	3,536,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	44,582,513.68	79,828,946.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	40,577,993.00	77,900,900.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	100,400.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	876,158.00	935,550.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	53,998.68	383,536.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	109,364.00	268,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,864,600.00	286,000.00
210807	Газрын төлбөр	0.00	54,960.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	165,200.00	215,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	165,200.00	215,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	13,296,735.72	50,764,099.89
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	7,150,000.00	20,400,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	7,150,000.00	20,400,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,146,735.72	30,364,099.89
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,128,835.72	30,364,099.89
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	17,900.00	0.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	0.00
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	0.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	134,172,451.17	175,049,303.72	1,315,164,901.29	1,624,386,656.18
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	134,172,451.17	175,049,303.72	1,315,164,901.29	1,624,386,656.18
9	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	586,310,525.54	586,310,525.54
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	134,172,451.17	175,049,303.72	1,901,475,426.83	2,210,697,181.72
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	134,172,451.17	175,049,303.72	1,901,475,426.83	2,210,697,181.72
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	134,172,451.17	175,049,303.72	1,901,475,426.83	2,210,697,181.72
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	46,465,740.30	46,465,740.30
20	2023 оны 6-р сарын 30-наарх үлдэгдэл	134,172,451.17	175,049,303.72	1,947,941,167.13	2,257,162,922.02

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	678,152,300.00	647,445,605.11	30,706,694.89	95%
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	678,152,300.00	647,445,605.11	30,706,694.89	95%
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	678,152,300.00	647,445,605.11	30,706,694.89	95%
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	475,436,800.00	468,753,837.99	6,682,962.01	99%
210101	Үндсэн цалин	257,664,500.00	257,664,500.00	0.00	100%
210102	Нэмэгдэл	156,660,400.00	153,825,382.24	2,835,017.76	98%
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	27,600,000.00	25,993,278.29	1,606,721.71	94%
210104	Урамшуулал	33,511,900.00	31,270,677.46	2,241,222.54	93%
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	59,429,800.00	58,282,115.33	1,147,684.67	98%
210201	Тэтгэврийн даатгал	40,412,200.00	39,899,328.98	512,871.02	99%
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,754,500.00	4,694,038.36	60,461.64	99%
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,803,500.00	3,755,230.60	48,269.40	99%
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	951,000.00	907,470.29	43,529.71	95%
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,508,600.00	9,026,047.10	482,552.90	95%
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	28,778,300.00	25,770,997.87	3,007,302.13	90%
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,836,000.00	1,286,037.87	549,962.13	70%
210302	Түлш, халаалт	24,769,400.00	23,311,415.00	1,457,985.00	94%
210303	Цэвэр, бохир ус	2,172,900.00	1,173,545.00	999,355.00	54%
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	13,093,700.00	11,586,007.92	1,507,692.08	88%
210401	Бичиг хэрэг	992,500.00	992,500.00	0.00	100%
210402	Тээвэр, шатахуун	10,365,500.00	9,290,000.00	1,075,500.00	90%
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,412,200.00	980,007.92	432,192.08	69%
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	140,000.00	140,000.00	0.00	100%

Хангайн Нурууны байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	183,500.00	183,500.00	0.00	100%
2105	Нормативт зардал	120,700.00	120,700.00	0.00	100%
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	120,700.00	120,700.00	0.00	100%
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,316,600.00	8,316,600.00	0.00	100%
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	66,600.00	66,600.00	0.00	100%
210604	Урсгал засвар	8,250,000.00	8,250,000.00	0.00	100%
2107	Томилолт, зочны зардал	6,636,000.00	3,536,400.00	3,099,600.00	53%
210702	Дотоод албан томилолт	6,636,000.00	3,536,400.00	3,099,600.00	53%
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	82,217,800.00	70,863,946.00	11,353,854.00	86%
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	79,443,200.00	68,935,900.00	10,507,300.00	87%
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	61,200.00	0.00	61,200.00	0%
210803	Даатгалын үйлчилгээ	990,000.00	935,550.00	54,450.00	95%
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	700,500.00	383,536.00	316,964.00	55%
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	400,000.00	268,000.00	132,000.00	67%
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	513,100.00	286,000.00	227,100.00	56%
210807	Газрын төлбөр	109,800.00	54,960.00	54,840.00	50%
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,122,600.00	215,000.00	3,907,600.00	5%
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,907,600.00	0.00	3,907,600.00	0%
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	215,000.00	215,000.00	0.00	100%
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	0.00	0.00	0.00	
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	678,152,300.00	646,410,605.11	31,741,694.89	95%
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	657,152,300.00	625,392,600.11	31,759,699.89	95%
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	657,152,300.00	625,392,600.11	31,759,699.89	95%
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	21,000,000.00	21,018,005.00	-18,005.00	100%
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	21,000,000.00	21,018,005.00	-18,005.00	100%
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	49.00	49.00	0.00	100%
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00	0.00	100%
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00	0.00	100%
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	24.00	24.00	0.00	100%
620001	Удирдах ажилтан	1.00	1.00	0.00	100%
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	16.00	16.00	0.00	100%
620003	Үйлчлэх ажилтан	3.00	3.00	0.00	100%
620004	Гэрээт ажилтан	4.00	4.00	0.00	100%
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	24.00	24.00	0.00	100%
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	19.00	19.00	0.00	100%
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	5.00	5.00	0.00	100%

2.5 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	53,984,500.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	53,984,500.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	53,984,500.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,600,000.00
210401	Бичиг хэрэг	1,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,500,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	100,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20,984,500.00
210604	Урсгал засвар	20,984,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,965,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	8,965,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	21,435,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	20,400,000.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,035,000.00

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт **66,101.0** мянган төгрөгийн 1 алдаа¹ илэрснийг аудитын явцад бүрэн залрууллаа.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

Залруулсан алдаа:

- ✓ Тус байгууллага нь 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаар үнэ төлбөргүй шилжүүлэн авсан бараа материалын дүнг үр дүнгийн тайлангийн үйл ажиллагааны бус зардалд зөрүүтэй тусгасан алдааг аудитын залруулга хийлээ.

Аудитаар нийт **16,261.1** мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 2,032.6 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 14,228.5 мянган төгрөгийн 3 зөрчилд албан шаардлага хүргүүлжээ.

Аудитаар 3 зөрчилтэй асуудлын материаллаг алдаа зөрчил нь 3,350.3 мянган төгрөг бөгөөд тогтоосон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлын дүн 4,747.1 мянган төгрөгөөс бага байгаа тул **Өөрчлөлтгүй** дүгнэлт өглөө.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5.1 Төлбөрийн акт

5.1.1 Газрын даргын 2023 оны 12 сарын 12-ны өдрийн А/26 дугаар тушаалаар албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах зорилгоор 561.0 мянган төгрөгийн түлээ нүүрсний хөнгөлөлтийг олгохдоо төсөв захирагч өөртөө тушаал гаргасан мөн нэгдсэн халаалттай орон сууцанд оршин суудаг албан хаагчид 561.0 мянган төгрөгийн хөнгөлөлтөд хамруулсан байна.

Энэ нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 6 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрийн албан хаагчид нөхөн төлбөр олгох журам”-ын 8 зүйлийн 8.3-т “Ердийн галлагаатай сууцанд амьдардаг төрийн албан хаагчид өвлийн улирлын түлш худалдан авах зардлын зохих хэсгийг байгууллагаас нөхөн олгож болно” мөн Төсвийн тухай хуулийн 16 зүйлийн 16.5.5-д “Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоов.

5.1.2 Тайлант оны 2 дугаар улирлын үр дүнгийн мөнгөн урамшууллыг албан хаагчдад олгохдоо Засгийн газрын 2023 оны 06 сарын 21-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолоор шинэчлэн баталсан цалингаар тооцож нийт 1,471,582 төгрөгийг илүү олгосон байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 “Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Засгийн газрын 2019 оны 01 дүгээр сарын 09-ний өдрийн “Журам батлах тухай” 5 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Төрийн албан хаагчид мөнгөн урамшуулал олгох журам”-ын 2.2 дахь “...мөнгөн урамшууллын дээд хэмжээ нь албан хаагчийн албан тушаалын сарын үндсэн цалингийн 40 хувиас хэтрэхгүй байна” гэж заасныг зөрчсөн байна. (Энэ хувийг Засгийн газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн 442 дугаар тогтоолын 3 дахь заалтаар “50” болгож өөрчилсөн)

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоов.

5.2 Албан шаардлага

5.2.1. Газрын даргын 2023 оны 08 сарын 02-ны өдрийн А/26 тоот тушаалаар 2-р улирлын үр дүнгийн урамшуулалд 1,317.7 мянган төгрөгийг олгохдоо гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний үнэлгээгээр 82.8% үнэлэгдсэн төрийн албан хаагчид үндсэн цалингийн 40% харин 86% үнэлэгдсэн албан хаагчид үндсэн цалингийн 30% тооцон журмыг мөрдөөгүй тэгш бус урамшуулал олгосон нь ажиглагдлаа.

Энэ нь Засгийн газрын 2019 оны 5дугаар тогтоолоор баталсан “Төрийн албан хаагчид мөнгөн урамшуулал олгох журам”-ын 1.2.2-т “Төсвийн шууд захирагч нь байгууллагын төрийн албан хаагчийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ, улирлын ажлын үр дүнг үндэслэн холбогдох гүйцэтгэлийн үнэлгээний журамд тодорхойлсон мөнгөн урамшуулал авах нөхцөлийг хангасан төрийн албан хаагчид олгоно” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоож, журмын дагуу тооцож олгох арга хэмжээ авч ажиллах албан шаардлага хүргүүлээ.

5.2.2. Үндсэн хөрөнгийн дэлгэрэнгүй бүртгэлийг хянаж үзэхэд үлдэх өртөггүй, элэгдлээрээ өртгөө бүрэн нөхсөн барилга байгууламжийн дансанд бүртгэлтэй 2 нэр төрлийн 5,580,602 төгрөг, машин тоног төхөөрөмжийн дансанд 1 нэр төрлийн 180,000 төгрөг, тавилга аж ахуйн эд хогшил дансанд 21 нэр төрлийн 7,150,202 төгрөг, нийт 24 нэр төрлийн нийт 12,910.8 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бүртгэлтэй байна.

Энэ нь Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 271 дүгээр тогтоолын 7.1.“Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь эзэмшилдээ байгаа илүүдэл эд хөрөнгө болон элэгдэл хорогдлын шимтгэлээр анхны үнийг нөхсөн, түүнчлэн нөхөөгүй боловч гэмтэж засаж сэлбээд өөр зориулалтаар ашиглаж болох эд хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох саналыг бэлтгэн Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ”, ТБОНӨТХ-ийн 31 дүгээр зүйлийн 31.4.... “ ашиглах хугацаа дуусаагүй боловч осол, гэмтлийн улмаас ашиглах боломжгүй болсон эд хөрөнгийг төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрөлтэйгөөр энэ зүйлд заасан журмын дагуу шийдвэрлэх” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Тус байгууллага нь 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаар үнэ төлбөргүй шилжүүлэн авсан бараа материалын дүнг үр дүнгийн тайлангийн үйл ажиллагааны бус зардалд зөрүүтэй тусгасан алдааг аудитын залруулав.	1	66,101.0					1	66,101.0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Албаны даргын 2023 оны 12 сарын 12-ны өдрийн А/26 тоот тушаалаар албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах зорилгоор түлээ нүүрсний хөнгөлөлтөд 561,000 мянган төгрөгийг олгохдоо газрын дарга нь өөртөө тушаал гаргаж мөн нэгдсэн халаалтад холбогдсон байранд оршин суудаг боловч түлээ нүүрсний хөнгөлөлтөд хамрагдсан байна	1	561.0	1	561.0								
Тайлант оны 2 дугаар улирлын үр дүнгийн мөнгөн урамшууллыг албан хаагчдад олгохдоо Засгийн газрын 2023 оны 06 сарын 21-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолоор шинэчлэн баталсан цалингаар тооцож нийт 1,471,582 төгрөгийг илүү олгосон байна.	1	1,471.6	1	1,471.6								
Газрын даргын 2023.08.02-ны өдрийн А/26 тоот тушаалаар 2-р улирлын үр дүнгийн урамшуулалд 3164.2 мянган төгрөгийг олгохдоо гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний үнэлгээгээр 82.8% үнэлэгдсэн төрийн албан хаагчид үндсэн цалингийн 40% харин 86% үнэлэгдсэн албан хаагчид үндсэн цалингийн 30% тооцон тэгш бус, үзэмжээр урамшуулал олгосон байна.	1	1,317.7			1	1,317.7						
Үндсэн хөрөнгийн дэлгэрэнгүй бүртгэлийг хянаж үзэхэд үлдэх өртөггүй, элэгдлээрээ өртгөө бүрэн нөхсөн барилга байгууламжийн дансанд бүртгэлтэй 2 нэр төрлийн 5,580,602 төгрөг, машин тоног төхөөрөмжийн дансанд 1 нэр төрлийн 180,000 төгрөг, тавилга аж ахуйн эд хогшил дансанд 21 нэр төрлийн 7,150,202 төгрөг, нийт 24 нэр төрлийн нийт 12,910.8 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бүртгэлтэй байна.	1	12,910.8			1	12,910.8						
Дүн	5	16,261.1	2	2,032.6	3	14,227.8						

